

Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine
National Security and Defense Council of Ukraine
Odessa State University of Internal Affairs
Odessa Military Academy
National Academy of the Security Service of Ukraine
Odessa National Maritime University
National University of Water and Environmental Engineering
Institute of Criminal Law and Applied Criminology (Chisinau)
Siedlce University of Natural Sciences and Humanities
Gdansk University of Physical Education and Sport
Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation

International scientific conference

**MARITIME SECURITY
OF THE BALTIC-BLACK SEA REGION:
CHALLENGES AND THREATS**

December 23, 2021

Volume 1

2021

International scientific conference «Maritime security of the Baltic-Black sea region: challenges and threats» : conference proceedings, December 23, 2021, Vol. 1. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 428 pages.

ORGANISING COMMITTEE

Foreign members of the Organizational Committee:

Kanels Juris – PhD in polit., Rector of the Transport and Telecommunication Institute (the Republic of Latvia);

Buzhor Valerii Heorhiiiovych – Doctor of Law, Professor, Rector of the Institute of Criminal Law and Applied Criminology, President of the Independent Criminological Association of the Republic of Moldova (the Republic of Moldova);

Stanislaw Topolewski – Phd hab., retired Colonel, Prof., Siedlce University of Natural Sciences and Humanities, Director of the Institute of Security Studies (the Republic of Poland);

Skalski Dariusz – Dr. hab. Prof., Gdansk University of Physical Education and Sport (the Republic of Poland);

Vareikis Vyantas – Doctor of Humanities, Professor, Leading Research Fellow, Institute of Baltic Region History and Archaeology, Klaipėda University (the Republic of Lithuania);

Petryk Artem – PhD in History, Senior Research Fellow, Institute of Baltic Region History and Archaeology of Klaipėda University (Republic of Lithuania).

Ukrainian members of the Organizational Committee:

Kuznichenko Serhii Oleksandrovych – Doctor of Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Rector of Odessa State University of Internal Affairs;

Prokofieva-Yanchylenko Dariia Mykhailivna – Doctor of Law, Honored Lawyer of Ukraine, Head of the Interdepartmental Research Center for Organized Crime at the National Security and Defense Council of Ukraine;

Kurovska Iлона Anatoliivna – PhD in Law, Senior Research Associate, Director of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine;

Rudenko Serhii Vasylovych – Doctor of Engineering, Professor, Rector of Odessa National Maritime University;

Kliat Yurii Oleksandrovych – PhD in Engineering, Colonel, Deputy Head of Odessa Military Academy;

Cherniak Andrii Mykolaiovych – Doctor of Law, Professor, Colonel, Rector of the National Academy of the Security Service of Ukraine;

Grygus Ihor Mykhailiovych – Doctor of Medical Sciences, Professor, Director the Educational and Scientific Institute of Health Care of the National University of Water and Environmental Engineering;

Vikhliaiev Mykhailo Yuriiiovych – Doctor of Law, Professor, Director of the Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

WELCOME REMARKS

Сергій ГРИНЕВЕЦЬКИЙ	14
----------------------------------	----

THE STATUS OF INTERREGIONAL AND NATIONAL STRATEGIES FOR MARITIME SECURITY

Впровадження національної стратегії морської безпеки в контексті реалізації цілей сталого розвитку в Україні

Махначова Н. М.	16
------------------------------	----

Стратегія морської безпеки в Україні

Пехник А. В.	18
---------------------------	----

Деякі особливості національних стратегій морської безпеки

Сизоненко А. С.	21
------------------------------	----

Покращення інформаційної логістики та підвищення загального рівня інформатизації портової діяльності

Степаненко В. О.	24
-------------------------------	----

Станції біологічного очищення стічних вод міста Одеси як джерела забруднення морського середовища

Тучковенко Ю. С., Сапко О. Ю.	28
--	----

The impact of maritime threats in the Middle East on Baltic – Black Sea region’s security

Cheban O. Ya.	32
----------------------------	----

Деякі аспекти надання адміністративних послуг у сфері морського транспорту

Шатрава С. О., Джафарова О. В.	35
---	----

MARITIME SECURITY COOPERATION OF THE BALTIC-BLACK SEA STATES

Співпраця держав з метою протидії незаконній міграції на морі

Дубенко О. М.	39
----------------------------	----

Актуальні проблеми делімітації та співробітництва держав у межах виключної (морської) економічної зони України

Півторак Г. Ф.	43
-----------------------------	----

Безпекова політика взаємодії Туреччини в Чорному морі

Радовецька Л. В., Гасанов Муртеза Алі	46
--	----

Регіональне та субрегіональне співробітництво як основні напрями морської політики України	
Саснко М. І., Костюк В. Л.	50
Четверта промислова революція в Балтійсько-Чорноморському регіоні: сценарії розвитку та точки росту	
Волонцевич Д. О., Скворчевський О. Є.	54
The concept of Intermarium in processes of the development of Eastern Europe	
Tishchenko O., Morozov M.	57
MODERN MILITARY THREATS IN THE BALTIC-BLACK SEA REGION AND COUNTERMEASURES	
Сучасні військові загрози на державному кордоні у Балто-Чорноморському регіоні	
Бурбела С. В.	60
Стратегія морської безпеки України в умовах сучасних загроз в Чорноморсько-Азовському регіоні. Шляхи розвитку військово-морських спроможностей	
Неїжпапа О. Л.	63
Проведення заходів цивільного захисту як елемент забезпечення національної безпеки України	
Попович В. В., Яковчук Р. С., Ковальчук В. М.	67
Systematic approaches to combating threats at sea	
Rudenko S., Shumylo O., Kononova O., Varaboly K.	69
INTERNATIONAL AND NATIONAL STATUTORY SUPPORT OF MARITIME SECURITY	
Правове регулювання забезпечення захисту морського середовища в міжнародному та національному законодавстві України	
Балобанов О. О.	73
Міжнародні судові органи у забезпеченні морської безпеки (на прикладі справи № 2019-18 «Україна v. РФ»)	
Бойко Інна Семенівна	77
Правове регулювання боротьби з морським піратством на міжнародному рівні	
Варинський В. О.	80

Правові умови для функціонування органів державної влади Автономної Республіки Крим на перехідний період як «уряд АРК в екзилі»	
Гданов І. Р.	84
Особливості комплексного адміністративно-правового режиму морських портів України	
Калайнов Д. П.	87
Нормативно-правове регулювання безпеки мореплавства в Україні	
Калайнова О. Д.	90
Міжнародно-правові аспекти протидії транснаціональній організованій злочинності на морі	
Кубасенко А. В., Крижановська О. В.	94
Організаційно-правовий механізм забезпечення морської безпеки в Україні: реалії сьогодення	
Магновський І. Й.	98
Дефініція позовної давності у морському праві	
Маковій В. П., Медведенко Н. В.	101
Проблематика порушень норм міжнародного права при затримці українських військово-морських суден «Бердянськ», «Нікополь» та «Яни Капу» в територіальних водах України	
Менсо І. В., Купратий О. Г.	105
Окремі аспекти підготовки до служби у водній поліції Німеччини	
Мошак Г. Г.	108
Міжнародно-правове регулювання забезпечення морської безпеки	
Мудрецька Г. В.	112
Проблеми міжнародної уніфікації правил морських перевезень і розвиток законодавства України у цій сфері	
Печений О. П.	116
Кримінальна відповідальність за піратство (Ст. 446 КК України)	
Плужнік О. І.	119
Морська доктрина України як складова національної безпекової політики	
Подковенко Т. О.	123

Деякі проблеми відшкодування шкоди потерпілому від морського піратства Резніченко С. В., Резніченко Г. С.	126
Стратегія морської безпеки України: кризь призму міжнародних стандартів Рубан К. П.	129
Публічне адміністрування як складова системи безпеки мореплавства Славінська І. В., Ізбаш К. С.	133
Аналіз вітчизняного законодавства у сфері охорони морських кордонів Соловей О. М., Шевченко Н. Л.	137
Страховання судна у торговельному мореплаванні як складник морської безпеки Тарасенко Л. Б., Тарасенко В. Є.	140
Генеза правового регулювання безпеки мореплавства в Азовському морі Шурда В. І.	143
Про деякі питання нормативно-правового забезпечення морської безпеки Янчук Н. Д.	147
Проблеми дефініції «історичних вод» в міжнародному морському праві та їх вплив на морську безпеку прибережних держав Ярмак В. Х.	151
MARITIME SECURITY AND INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATIONS	
Переваги водного транспорту в Україні: забезпечення безпеки Бакумов О. С.	155
Визначення ступеня ризику як фактор безпеки в мореплаванні Нестеров О. Ю., Загородня Ю. В.	158
Міжнародні морські організації та морський бізнес в країнах, що розвиваються Пренько Я. О.	161

Особливості міжнародної морської організації, її основні функції і структура Соркіна Д. К.	163
Визначення значимості факторів, які впливають на розхід повітря в апаратах на стисненому повітрі під час підводного розмінування Стрілець В. М., Соловйов І. І., Шевченко Б. С., Глущенко І. О.	165
Морська безпека як фактор національної безпеки України Царюк Ю. С.	169
THE ROLE OF LAW-ENFORCEMENT AGENCIES IN ENSURING MARITIME SECURITY	
Fighting maritime crimes by the water police forces Vasylenko O. V.	173
Аналітична діяльність під час забезпечення морської безпеки органами Національної поліції України Заєць О. М., Проданець Н. М.	176
Деякі питання криміналістичної підготовки легких водолазів з метою участі в слідчих (розшукових) діях: досвід поліції США Корнієнко М. В., Афонін Д. С.	180
Територіальні підрозділи водної поліції як складова механізму забезпечення національної безпеки України Кузніченко С. О.	183
Потенційні можливості безпілотних літальних апаратів (БпЛА) в забезпеченні безпеки на морі, попередженні, виявленні, фіксації та розслідуванні кримінальних правопорушень Лісніченко Д. В.	186
Особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України на морському транспорті Луговий І. О.	189
Місце Національної поліції України серед суб'єктів забезпечення морської безпеки Медведенко С. В.	192
До питання про забезпечення безпеки морського порту України Мирза С. С.	197

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ МОРСЬКОГО ПОРТУ УКРАЇНИ

Мирза Світлана Степанівна

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,

Одеський державний університет внутрішніх справ

м. Одеса, Україна

Серед стратегічних об'єктів державної транспортної інфраструктури особливе місце та призначення залишається за морськими портами. Розвиток морських портів сприяє зміцненню економічної стабільності в Українській державі, стабілізації економіки у припортових регіонах, оскільки вони поєднують континентальні транспортні коридори з основними морськими магістралями, забезпечують зв'язок різних видів транспорту, а також за їх участю здійснюється більше половини зовнішньоторгового обігу України. Враховуючи економічну та стратегічну важливість морських портів для Української держави, особливого значення набуває питання щодо забезпечення їх безпеки, неприпустимості надзвичайних ситуацій, а також необхідності в охороні морських портів, як стратегічних об'єктів держави. Зазначені фактори впливатимуть на забезпечення стабільної, повноцінної діяльності морських портів у цілому.

У сучасному науковому доробку учених-правників існують напрацювання, які присвячені здебільше забезпеченню безпеки в морських портах у контексті мореплавства або стосовно безпеки на морському та річковому транспорті [1-3]. Натомість не достатньо уваги було приділено проблемним питанням щодо забезпечення безпеки на території самих морських портів, а також в акваторії. Відповідно до цього обрана тематика даної наукової роботи є актуальною та потребує додаткового вивчення.

Чинне законодавство України, а саме ст. 10 Закону України від 17.05.2012 року «Про морські порти України» (далі – Закон), встановлює, що контроль за встановленим режимом перебування і переміщення в межах морського порту здійснюють служби морської безпеки, загони охорони морського порту спільно з органом охорони державного кордону з дотриманням вимог міжнародних договорів України [2].

Відповідно загони охорони морського порту, служби морської безпеки можуть створюватися в установленому законом порядку адміністрацією морських портів України, власниками морських терміналів та портовими операторами і діють на підставі положень про них, типові форми яких затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах морського і річкового транспорту.

Водночас зазначений Закон встановлює, що підтримання режиму перебування в морському порту із залученням сторонніх охоронних послуг

здійснюється на договірних засадах відповідно до вимог законодавства. Загальний контроль за дотриманням режиму перебування і переміщення в морському порту здійснює адміністрація морських портів України [2].

Вважаємо за необхідне зазначити, що саме потрібно розуміти під поняттям «режим» у контексті нашого дослідження, яким охоплюються встановлені правила перебування і переміщення в межах морського порту. Іншими словами, правові норми вищезазначеного Закону регулюють порядок допуску на територію та в акваторію порту, а також здійснення певних дій на зазначеній території. Водночас аналіз даного Закону дає нам розуміння того, що поняття «режим» використовується у даному нормативному акті щодо всіх об'єктів портової інфраструктури (ч.1 ст.2); використання відокремлених від основної території та акваторії земельних ділянок та водних об'єктів (ч.6 ст.8); перебування в морському порту (ст. 10); пункту пропуску через державний кордон України та митний контроль в морському порту (ст. 11), санітарного та карантинного режиму, протипожежного режиму в морському порту (ч. 2 ст. 17), що є найбільш актуальним у період пандемії; правового режиму майна в морському порту (ст. 23), правового режиму земель морського порту (ст. 24). Вбачається, що адміністративно-правовий режим також розповсюджує свою дію на вищезазначені правовідносини, оскільки перебування і переміщення в межах морських портів України, контроль за дотриманням правил здійснюють служби морської безпеки, загони охорони морського порту спільно з органом охорони державного кордону, тобто зазначений режим спрямований на усунення негативних явищ у відповідній сфері державного управління. З цього випливає, що правові режими, які регулюються нормами адміністративного права, переважно спрямовані на забезпечення публічної безпеки та охорону публічного порядку.

Згідно з Типовим положенням про службу морської безпеки порту від 25.08.2011 року служба морської безпеки є структурним підрозділом адміністрації морських портів України, морського терміналу або портового оператора, який відповідає за впровадження й підтримання належного рівня морської безпеки в них, підтримання режиму перебування в порту, захист об'єктів портової інфраструктури, суден, їх екіпажів і пасажирів від актів піратства, тероризму, актів незаконного втручання та інших протиправних дій [5].

Як було нами вище зазначено стосовно поняття «безпека», то у Законі воно визначається як один із аспектів забезпечення безпеки мореплавства (ст. 2, 4, 6, 13) або безпеки на морському та річковому транспорті. Що стосується безпеки та порядку в самому морському порту, то відсліджуємо це тільки у ст. 17 (п. 6 ч. 2), в якій мова йде тільки про обов'язкові постанови по порту і у ч. 1 ст. 10 Закону. Натомість Типове положення про службу морської безпеки порту містить поняття морської безпеки, як постійно підтримуваного стану захищеності морського та річкового транспорту України від загроз піратства, тероризму й актів незаконного втручання.

До вказаного слід додати, що на міжнародному рівні правові основи забезпечення безпеки в морських портах відображено у Міжнародному кодексі з охорони суден та портових засобів 2002 року. Згідно з нормами зазначеного Кодексу з метою забезпечення безпеки та охорони портових засобів здійснюються: контроль доступу на портовий засіб; спостереження за портовим засобом, включаючи райони якірної стоянки і швартування; спостереження за районами обмеженого доступу з метою забезпечити, щоб доступ в них мали тільки особи, які мають дозвіл; нагляд за операціями з обробки вантажу та суднових запасів; і забезпечення того, щоб засоби охоронного зв'язку знаходилися під рукою в постійній готовності до використання (п. 4.2) [6].

Слід відзначити також роль локальних актів та норм у системі забезпечення режиму морських портів. Це можуть бути Зводи звичаїв та обов'язкові постанови по морським портам України, зокрема Звід звичаїв морського порту «Одеса». Ці акти приймаються з метою визначення та врегулювання особливостей правового режиму кожного з морських портів України, конкретизують норми Закону та іншого законодавства, а також технічних норм, визначаючи їх особливості щодо кожного з портів, розташованих на території України [7]. Вважаємо, що такі акти, хоч і поширюють свою дію тільки на конкретний порт і не визначають поняття безпеки, як такої, але сприяють забезпеченню кожному окремому порту можливості ефективного функціонування у безпечних умовах. Крім того локальні норми деталізують у певній мірі порядок організації безпеки у морських портах та у акваторії.

Таким чином, нормативно-правове забезпечення безпеки морських портів України ґрунтується на нормах міжнародних угод, а також розробленого на їх підставі національного законодавства, локальних актів, що передбачає усталену практику щодо охорони морських портів як стратегічних об'єктів і встановлює порядок функціонування служб морської безпеки. На нашу думку, *ефективна безпека морських портів України вимагає цілісного підходу, який включає в себе заходи із запобігання, захисту та підготовки правової, економічної інформаційної безпеки, що мають працювати в тандемі.*

Література:

1. Валусєва Л.В., Ковбан А.В. Правове регулювання митних процедур на морському транспорті. *Право і суспільство*. 2015. №4 (3). С. 139–144.
2. Валусєва Л.В. Деякі аспекти вдосконалення правового регулювання управлінської діяльності у морських портах України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2014. № 10-1(1), С. 92–95.
3. Федчун Н.О. Щодо проблем визначення поняття «безпека мореплавства» в галузі захисту транспортної діяльності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. № 3. С. 163-167.

4. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012. № 4709-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 7. Ст. 65.

5. Типове положення про службу морського порту, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 25.08.2011. № 339. *Офіційний вісник України*. 2011. № 84. Ст. 3097.

6. Международный кодекс по охране судов и портовых средств от 12.12.2002. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/896_035/print1504534535705931.

7. Андрущенко С.В. Локальні акти у системі правового забезпечення режиму морського порту України. URL: [http:// http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12755](http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12755).